

Adevărul Literar și Artistic

FONDATORI: AL. V. BELDIMAN 1889—1897
CONST. MILLE 1897—1920

FONDAT în 1893

COBZARUL

Salută zdrăgăniind din strune
Bătând cadența din picior,
Și cântă legându-și capul,
Cobzarul mândru cerșelor...

Iar după datina străbună
Când îi intinzi paharul plin,
El nu bea până ce închină
Și varsă jos un strop de vin

— Cobzarule, de-ai ști cât jarmec
Și voe bună răspândești
Cu zvonul cântecelor tale
In inimile românești!

Noi toți suntem așa de tineri
Că am pulea să-ți fim nepoți...
Dar când ne zici bătrâna doină
Ești cel mai tânăr dintre toți!

St. O. Iosif

Nocturnă

Romantică, luna ca'n vremuri bătrâne
Iși picură—argintul pe tristul oraș,
Iar strada pustie înecă prin umbra
Tăcutelor case, un biet lăutar.

Departă 'n aleanu-i de vise vre-o față
Și-adoarme iubirea în murmur de clape...
adoarme orașul în picur de lună,
orașul de luptă, orașul trudit.

Și strada pustie înecă prin umbra
Tăcutelor case un biet lăutar,
o strună slăbită, un fluture de noapte,
născut din durerea nădejilor lumii,

LIVIU OPRIS

Viața Sfinților

În copilăria mea am petrecut două veri la Tigănești, la mănăstire, unde mama avea o rubedenie călugărească. Curtea mănăstirii și clădirile se prăceau în dogoreala soarelui de Iulie, dar cum intrați în chilie cu tifon la uși, te izbea aerul răcoros îmbibat de mirosul tămălei și al serbetului de coarne pregătit de surori pe vatra din curte. Zumzetul albinelor turbura liniștea cașilor, la umbra cărora cliseritele turnau, pe feștile, ceară topită ca să facă lumânări. Acolo, maica Glafirea, de-o apocaliptică înfățișare, mărunță și aplecată de țise părea că o trage în jos un nas enorm și veșnic murdar de tabac, îmi citea viața sfinților.

Liniștită și odihnitoare lectură. Bătrâna fără ajutorul ochelarilor își încrucișea ochii pe paginile cu litere vechi, arse de vreme și citea, declarând, patimile mucenicilor credinții, uneori slăbiiși, alte ori psalmodiind, ca din strană, epizoadele mai dramatice. Pe negândite, în tăcerea care din când în când era turburată de clopotele vecerniei, mi-se strecura în suflet groaza chinurilor îndurate de creștini din porunca „nevrednicului împărat Dechie” și uimitoarea resemnare a celor stâsjați de fiare, arși în cazane-cu zmoală, răstigniți cu capul în jos și cu trupurile jupuite de piele. Noaptea aveam vedenii și dimineața mi-se părea ciudat s'o vad pe maica Glafirea, vie, umblând prin curte după găini și rate, când de-abea o lăsasem dându-și sufletul cântând laude Domnului sub securea călăului care îi rețezise capul.

Și multă vreme mai târziu m'a urmărit senina figură a martirilor, amestecând amintirea lor cu dramaticele descrieri din paginile lui Sienkiewicz în „Quo Vadis”. Nu sunt numai primele lecturi din copilărie, care îți rămân pururi tipărite în creierul proaspăt, ca imaginea de pe clișee litografice, dar „viața sfinților” cuprind pagini pe care le răsfoiești mereu, tot dru mul vieții tale pentru răcorirea sufletului în ceasuri de amărăciune.

Mulți veți fi trecând nepăsători prin fața vitrinei librăriilor unde vă chiamă „Spre Emaus” primul volum din seria pe care doi frunțași ai literaturii noastre contemporane — d-nii Mihail Sadoveanu și D. D. Pătrășcanu — o dăruiesc în aceste vremuri turburi, celor cari vor să-și împace sufletul sau să aibă la îndemână o carte românească de mare valoare morală și literară.

Citiți-o. Veți avea în mână o prețioasă contribuție la cultura generală a fiicăruia, pentru că opera pe care cel doi scriitorii o realizează atât de complet, nu este o traducere nici o transpunere a textelor vechi în limba românească modernă, ci este un lucru, care prin revizuirea minelor, patercurilor, patrologiei și prin adaosul personal al scriitorilor, poartă pecetea talentului lor original.

Pătrând fondul religios cât se poate mai nealterat, completându-l cu o fantezie care folosește totalului fără să-i strice caracterul, d-nii Sadoveanu și Pătrășcanu au restabilit unele fapte istorice date eronat în viețile sfinților, au consultat notele călugărilor din diversele schituri, au cercetat dicționarele Haghiografice, și au adăugat amănunte pitorești și literare luate din izvoare cunoscute cum ar fi descrierea ciurii lui Pericle în Tucidide. Totul învăluit în stilul colorat al celor doi frunțași ai literaturii, apare ca o istorie literară și dramatică a vieții sfinților.

Am citit volumul dintr-o dată, pagină cu pagină. Se mâna de departe cu ceea ce știam de la maica Glafirea. Retraiam vremurile de altă dată cu vârsta mea de azi și paginile par că mi le întorcea umbra schimniciei care îs topește trupul în mormântul de la Tigănești. În mocirla de azi, cartea d-lor Sadoveanu și Pătrășcanu este venită la vreme. După ce-ai închis-o îți simți sufletul înviorat și purificat.

Sentimentul religios și primitiv care se leagă atât de puternic de primele impresii ale copilăriei, e trecut prin prizma unei judecăți mature, dar totuși plină de o mistică pcezie.

Este realizarea unui vis de amintire biblică în prozaismul vieții de toate zilele.

A. de HERZ

Cum s'a făcut cerul

— LEGENDA ORIENTALA —

O, dacă ați ști și cât e de veche povestea aceasta!
— Cât' bunăca mare? mă întrebă Lucia, tăindu-mi vorba.

— Ce bunăca mare, Lucio! Pe vremea când s'au întâmplat cele ce am să vă povestesc, nu se nascuse nici bunăca bunicii mari, pentru că atunci Dumnezeu nu crease încă omul. Pământul stătea tot la locul unde se găsește și astăzi, dar pe dânsul nu trăiau nici oameni și nici vre-o altă ființă vie.

Și nimic din câte vedem astăzi, nu se găsea pe vremea aceea. Gol era pământul, gol ca un pustiu și negru ca noaptea cea mai întunecoasă. Nu creștea nici o floare, nici un fir de verdeață și nici un arbore.

Și era cufundat într'un întuneric fără întrerupere, căci Dumnezeu nu făcuse încă bolta cerească și nu o împodobise cu soarele, cu luna și cu miile și milioanele de stele.

O noapte fără început și fără sfârșit era jos pe pământ și în loc de cerul cel albastru și atât de frumos, era un înveliş negru și nepătruns.

Vedeți, prin urmare, cât e de veche povestea aceasta și înțelegeți acum, că nu e om care să fi apucat vremile acelea.

Dar dacă pe pământ nu erau nici oameni, nici animale, nici păsări, nici pomi și verdeață și dacă sus pe cer nu strălucea încă mărețul soare și luna nu apărea înconjurată de stelele scilpitoare, Dumnezeu Sfântul — binecuvântat să-i fie numele — era sus pe scaunul Său de lavă și lumină, sus în nepătrunsele înălțimi cerești.

Și — așa glăsuște povestea noastră — la dreapta stătea Fiul său iubit, Domnul nostru Iisus Hristos. Nu se pogorise încă pe pământ și nu se nascuse încă din fănta Fecioară, dar sus pe El era din vecii vecilor.

Stătea pe lângă ceresul său Tată ca un copil blând cuminte, așteptând împlinirea vremii, când să vină pe pământ și să îndure pentru noi și mântuirea noastră, toate chinurile și suferințele.

În vremea de care e aci vorba, Sfântul Iisus era un copil mic, strălucitor la față și curat la inimă.

Iar Dumnezeu Tatăl îi zise într-o zi: „Fiule, hai să ne coborâm puțin pe pământ, ca să vedem cam ce am putea face acolo”.

Și veniră răspândind în jurul lor, viață și lumină, pe

când nenumărate oști ingeresti, cântau slava și puterea lor cea fără margini.

Veniră pe pământul gol și pustiu, și străbătură o mulțime de țări și locuri. Pe când mergeu, Dumnezeu își zicea în gând: „Aicea am să fac cutare țară și am să așez cutare popor. Aicea am să fac să curgă un râu mare și am să întemeiez cetăți vestite și puternice”.

Umblând ei așa, ajunseră într-o țară, căreia mai târziu i s'a zis Palestina, dar care pe vremea aceea nu purta încă vre-un nume, mai cu seamă că nu se găsea nici o cetate, nici un sat și nici o ființă omenească.

Ajungând pe vârful unui deal, Iisus fu năpădit de-odată de o mare și adâncă tristețe. Se așeză jos și începu să ofteze și să verse lacrimi.

— „De ce plângi, Fiule?” îl întrebă Dumnezeu Tatăl.

— Simt, îi întoarse vorba Domnul Iisus, că va sosi o vreme când pe această înălțime de pământ, voi îndura chinul cel mai cumplit. Aci mă vor batjocori și mă vor răstigni oamenii, cari vor locui într-o cetate ce se va întinde la poalele acestui deal.

— Cetatea se va chema Ierusalimul, — iar dealul acesta va fi dealul Golgota, își zise Dumnezeu în gând.

Se sculară de acolo și porniră mai departe. Ajunseră aproape de un râu și Iisus se oprî din nou.

— „Și aicea”, grăi el, „ceva îmi zice că se va întâmpla o minune. Se va întâmpla într-o noapte, când voi veni pe pământ, și când cerurile se vor deschide. Aicea va fi un staul de vite și în staulul acela...” și Iisus se oprî și nu vorbi mai departe.

Iar Dumnezeu grăi în gândul său, zicându-și: „pe locul acesta va fi cetatea Beteleemului, unde Fiul meu se va naște ca om”.

De acolo, străbătură o câmpie și după aceea apucară drumul la stânga, urcând niște dealuri.

Odată sosiți acolo, sufletul lui Iisus se înșenină mult și inima îi se umplu de bucurie.

— „Tată”, zise el, „să stăm aci, să stăm cât mai mult, căci tare mi-e drag locul acesta”.

Și de marea bucurie ce-l cuprinsese, începu să alerge și să sburde ca un copil. Și zicea mereu cu glas tare: „Mă place, îmi place foarte mult aicea”.

Iar Dumnezeu își zise în gând: „aicea va fi cetatea Nazaretului, unde Iisus al meu își va petrece anii copilăriei”.

Iisus se departă puțin de Tatăl său și se puse pe joacă. Lua pământ, îl înmuia în apă și făcea dintr'insul mingi, unele mai mari, altele mai mici.

Dumnezeu se uita din depărtare și zămbia, iar după ce Iisus obosea de multe mingi ce făcuse, se apropie de dânsul și îi zise: „ia să vedem cât de sus poți să arunci mingile acestea. Ia-le și aruncă-le una câte una”.

Iisus luă mai întâiu pe cea mai mare și mai grea și o asvârli cu toată puterea spre înălțimea cerească. Mingea sbură în sus, tot mai sus, până când deveni nevăzută.

Dar în clipa în care se oprî, Dumnezeu își aruncă privirile asupra ei și... ce să vezi? O minune mare și nespusă! Dintr'o minge de pământ negru, se făcu dintr'o dată un glob mare și luminos, care lumina puternic și cerul și pământul și întreaga fire.

Dumnezeu o binecuvântă și zise: „acesta să fie soarele care să lumineze cerul și pământul și să răspândească peste tot veselie și viață”.

Iisus rămase mirat, când văzu frumusețea ce eși din mingea sa. Dar lumina ce răspândia, era așa de mare, încât fu nevoit să închidă ochii și să plece capul în jos.

Dumnezeu îi zise: „aruncă acum o altă minge!”

— O arunc, Doamne, răspunse Iisus, numai că te rog să nu o-faci și pe dânsa tot așa de luminoasă ca și cea d'întăiu. Nu numai că nu te poți uita la dânsa, dar mai dă și o căldură grea de suferit.

— Bine, bine, aruncă încă o minge și vedem apoi ce este de făcut dintr'însa.

Iisus luă o a doua minge tot destul de mare, dar mai mică decât cea d'întăiu și o repezi spre înălțimile cerești. Sbură și ea, tot așa de sus și când se oprî, Dumnezeu o binecuvântă și zise: „aceasta să fie luna!”

Și așa se făcu luna, mai mică decât soarele și mai puțin luminoasă.

Lumina ei mai blândă, mai potolită, mai misterioasă îi plăcu mult lui Iisus, care la vederea ei, zămbi de mulțumire.

Luă după aceea mingile una câte una, începând cu cele mai mari și continuând cu cele mai mici și le aruncă pe toate, unele la dreapta, altele la stânga soarelui și lunii. Iar Dumnezeu le binecuvântă și le dădea câte puțină lumină și scilpire din ochii săi. Așa se făcură stelele cari ne privesc zămbitoare de sus și sunt o podoabă așa de frumoasă a bolții cerești.

Degetele lui Iisus erau însă pline de noroiu, ce rămăsese

BIROUL DE REDACȚIE
BULEVARUL
MILITĂRESC
10

N. BATZARIA